

**TRABAJO DE FINAL DE GRADO EN TRADUCCIÓN E
INTERPRETACIÓN**

TREBALL DE FI DE GRAU EN TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ

Departament de Traducció i Comunicació

TÍTULO / TÍTOL

**Una anàlisi contrastiva de somatismes en alemany i
català**

Autor/a: Maria Llopis Sanchis

Tutor/a: Heike van Lawick Brozio

Fecha de lectura/ Data de lectura: juny de 2021

Resumen/ Resum:

Una gran part dels estudiosos de la llengua defenen que les unitats fraseològiques haurien d'estar presents a tots els recursos lingüístics, atés que són molt importants en cada llengua i, també per això, sovint presenten grans complicacions per la seua traducció.

En aquest treball s'ha dut a terme una anàlisi contrastiva entre fraseologismes en alemany i els seus possibles equivalents trobats en català (o en la varietat valenciana). En primer lloc, es plantejava veure quins equivalents de somatismes es troben en alemany i català; per això, s'ha partit d'un lema de significat equivalent i que al·ludeix a la mateixa part del cos en cadascuna de les dues llengües implicades. En segon lloc, aquesta primera cerca donava una idea de la productivitat que cada lema, en alemany i en català, tenia de cara a fraseologismes de base somàtica. La pressuposada asimetria entre els somatismes concrets trobats en cada llengua s'havia de reflectir, en tercer lloc, en diferents graus d'equivalència. Aquest fet comportava que, en quart lloc, es tractara de proposar unes vies de consultar fonts diverses que foren útils per a futurs professionals de la traducció.

Per deixar els resultats clars, s'han establert tres grups de somatismes segons si el grau d'equivalència entre els fraseologismes era total, parcial o funcional. Finalment, es comenten les dificultats que han sorgit per a aplegar als resultats finals, que demostren que una bona documentació representa un procés complex que requereix temps i recursos especialitzats per portar-lo a terme.

Palabras clave/ Paraules clau: (5)

Unitat fraseològica, somatisme, anàlisi contrastiva, grau d'equivalència, lexicografia

Les normes d'estil bibliogràfic que s'han emprat en aquest treball corresponen a les del Servei de Comunicació i Publicacions de la Universitat Jaume I, accessibles a:

<https://www.uji.es/serveis/scp/base/publ/normdoc/nporiginals/>

Índex

1. Introducció.....	3
2. Característiques de la fraseologia.....	5
2.1. Freqüència d'ús.....	6
2.2. Estabilitat o fixació.....	7
2.2.1. Fixació psicolingüística.....	7
2.2.2. Fixació pragmàtica.....	8
2.2.3. Fixació estructural.....	8
2.3. Idiomacitat.....	8
2.4. Classificacions.....	9
2.5. Somatismes.....	10
3. Reflexions sobre l'anàlisi i la metodologia.....	11
3.1. Anàlisi contrastiva versus traductològica.....	11
3.2. Metodologia.....	11
3.2.1. Elecció d'elements analitzables.....	11
3.2.2. Criteris per a la comparació.....	13
4. Anàlisi dels somatismes.....	16
4.1. Somatismes amb equivalència total.....	16
4.2. Somatismes amb equivalència parcial.....	18
4.3. Somatismes amb equivalència funcional.....	20
5. Conclusions.....	24
Bibliografia.....	26
Annexos.....	29
Annex I.....	29
Annex II.....	42

1. Introducció

En aquest treball es vol portar a terme una anàlisi contrastiva d'un grup de somatismes en dues llengües: alemany i català. Els somatismes són expressions que formen part de la fraseologia de cada llengua, ja que es tracta de construccions fixes que moltes vegades fan visibles certes particularitats de l'idioma.

A mesura que he anat coneixent el món de la traducció, he vist la importància de trobar les “millors” expressions en la llengua d'arribada, per aconseguir que, als lectors meta, els aplegue la mateixa sensació que als de la llengua origen. La motivació per portar a terme aquest estudi naix de voler demostrar que, per trobar la “millor” traducció a una certa expressió, cal portar a terme un procés d'investigació i comparació entre diferents fonts i recursos. Açò es deu al fet que, tot i que en un primer moment ens puga parèixer que dues unitats fraseològiques són totalment equivalents, no sempre les podem utilitzar com a expressions sinònimes en les dues llengües. El meu objectiu és fer una anàlisi contrastiva entre fraseologismes en alemany i en català per trobar els equivalents que més s'acosten en els dos idiomes. S'intentarà respondre tres preguntes bàsiques. En primer lloc, tenint en compte que les llengües presenten una gran quantitat de somatismes (i que s'ha partit d'una selecció, en part, aleatòria), es vol mostrar quantes expressions s'han trobat i quines són les que funcionen com a equivalents en alemany i català. A continuació, com que es tracta de dues llengües bastant diferents, s'intentarà descobrir les asimetries entre els diferents graus d'equivalència i quins problemes, relacionats amb aquest fet, poden sorgir als traductors. Per últim, un punt molt important per a qualsevol professional en el món de la traducció: quines fonts es podria consultar i de quina manera s'ha fet en aquest cas.

No va ser fins al segle XX que els estudis sobre la fraseologia van viure un desenvolupament notori, tot i que ja existien alguns estudis anteriors que van servir de base (Suárez 2006). En aquest àmbit rep una gran importància l'Escola Soviètica, gràcies a la quantitat i la qualitat dels treballs sobre fraseologia que van portar a terme els seus autors, entre els quals destaquen Vinogradov o Saxmatov com a majors representants.

D'acord amb Corpas (2003, 125-126), durant els darrers anys la fraseologia ha anat avançant de gran manera com a disciplina científica i molts estudis han corroborat l'existència i la productivitat de les diferents unitats fraseològiques en cada llengua, així com la seua presència en el procés d'aprenentatge d'un idioma. Ara bé, l'autora també comenta que, tot i que aquesta disciplina està vivint un gran moment, el fet que els

estudiosos no es posen d'acord en certs criteris, fa que l'avanç es done més lentament. No obstant això, per portar a terme aquest treball hem escollit alguns criteris, per a l'anàlisi, que semblen bàsics en la major part dels estudis.

En el treball que ens ocupa es tractaran una sèrie de característiques pertanyents a la fraseologia i s'explicaran al capítol 2, per reflexionar, al capítol 3, sobre el plantejament de l'anàlisi i de la metodologia, unes reflexions que introduiran l'anàlisi posterior (cap. 4). A més a més, però, es destacarà la importància del grau d'equivalència entre les unitats fraseològiques d'ambdós idiomes. A continuació, l'anàlisi mostrarà com pot canviar la percepció sobre el nivell d'equivalència de cada exemple (en alemany i català) si es veuen contextualitzats o no. Per aconseguir mostrar com es pot realment aplegar a una conclusió presentarem el grau d'equivalència, el registre en el qual s'utilitza i els significats dels diferents somatismes escollits en els dos idiomes. Finalment, als annexos hem preparat les fitxes amb tota la informació de cada unitat fraseològica (en alemany i català) presentada de manera més esquemàtica, on es veuen clarament les diferències i similituds que es comenten a la part de l'anàlisi.

Aquesta recerca té com a objectiu respondre la informació corresponent a les tres preguntes d'investigació formulades, les quals resulten bàsiques per entendre la comparació entre els somatismes i els resultats que s'obtindran una volta duta a terme l'anàlisi.

2. Característiques de la fraseologia

En tots els idiomes, les unitats bàsiques que els creen són allò que es coneix com a paraules i, els parlants d'una certa llengua saben com combinar dites unitats per poder expressar-se. D'aquesta manera es poden crear oracions, més o menys llargues, textos o inclús una persona pot expressar-se amb una única paraula. Cada llengua sol tenir unes nocions pel que fa a la creació correcta de frases o oracions (com en alemany, on moltes vegades una part del verb principal va al final de l'oració), ara bé, en algunes ocasions es pot canviar l'ordre de les oracions sense alterar-ne el significat.

No obstant això, amb la fraseologia o les unitats fraseològiques aquest no sol ser el cas, ja que es tracta de combinacions de paraules fixades i de les quals els parlants d'una llengua entenen el significat general, sense que aquest s'inferisca de la comprensió de cada paraula per separat.

Exemple: No tenir cap ni centener

Aquesta expressió s'utilitza quan alguna cosa no condueix a res o quan és inexplicable (Espinal 2004). Es tracta d'un significat que no pot extraure's directament del contingut lèxic de les paraules que formen aquesta combinació, però que es coneix perquè els parlants l'han escoltada en diverses conversacions.

D'acord amb Salvador (1995, 13), els membres pertanyents a una certa comunitat lingüística veuen la fraseologia de la seua llengua com un signe d'identitat col·lectiva, és a dir, que forma part de la seua consciència diferencial. Si s'accepta aquesta idea, s'està d'acord amb la importància que té el fet de cuidar una llengua i totes les seues característiques i particularitats.

La fraseologia es pot considerar una rama de la lingüística, tot i que moltes vegades ha estat oblidada, la qual naix com a disciplina a principis del segle XX. En aquest àmbit, cal destacar el paper tan important que han tingut certes escoles en la creació de les seues bases, gràcies a la quantitat i la qualitat dels seus treballs com l'Escola Soviètica o la de Praga, que es comentaran més endavant.

D'acord amb Lawick (2013, 129), les unitats fraseològiques o fraseologismes són aquelles combinacions formades per almenys dos elements lèxics, cosa que es coneix com a polilexicalitat, el significat global de les quals no sempre es pot inferir de la suma dels significats dels seus constituents (idiomaticitat). Una altra característica dels fraseologismes és la freqüència d'ús, cosa que ha portat a la seua convencionalització; els

parlants d'una llengua les reconeixen i les usen tenint en compte que solen presentar certes restriccions formals (estabilitat o fixació).

Segons García del Toro i García Izquierdo (1999, 121), la fraseologia s'ha convertit en punt de mira de molts dels darrers estudis traductològics, a causa de la importància que aquestes combinacions arriben a tenir en la traducció. Amb les unitats fraseològiques es fan presents les particularitats de cada llengua, la manera que els parlants tenen d'expressar-se, cosa que crea una certa dificultat a l'hora de traduir-les.

Com s'ha comentat, les unitats fraseològiques presenten una sèrie de característiques que faran que siguin més o menys prototípiques, depenent de la quantitat de característiques que representen. Aquest punt de vista està relacionat amb les idees de *centre* i *perifèria* de l'Escola de Praga. Segons aquesta teoria, el centre conté les unitats fraseològiques més idiomàtiques, mentre que a la perifèria se situen aquelles que no mostren alguna o diverses de les característiques bàsiques. A continuació, es tractaran els paràmetres que s'han considerat més importants i rellevants per a l'anàlisi que es vol portar a terme en aquest treball.

2.1. Freqüència d'ús

Una de les característiques principals i inqüestionables que presenten les unitats fraseològiques és la freqüència en la seua repetició. S'observa certa diferència entre l'ús de combinacions lliures de paraules i l'ús repetit d'unitats fraseològiques. Amb el temps, les combinacions lliures poden passar a formar part de la fraseologia, veure's com a combinacions "prefixades" en el lèxic d'una llengua en concret, açò també explica el fet que hi ha estudiosos que es qüestionen fins a quin punt existeixen combinacions lliures de paraules. Perquè es done aquest canvi, un dels passos essencials serà la freqüència amb què es faça ús de la combinació, ara bé, aquest procediment no és tan senzill, sinó que compta amb una gran quantitat de fases intermèdies.

D'acord amb els diferents estudis que s'han portat a terme en aquest àmbit, l'extensió en el significat de les combinacions lliures de paraules comença amb l'ús d'un significat secundari, el qual comença a utilitzar-se en contextos concrets. Amb el temps aquest segon significat es convencionalitza i, llavors, tenint en compte que ara aquesta composició de paraules conté dos significats un de "literal" i una altre "figurat", es compta amb una unitat polisèmica. L'ús d'aquesta combinació i el significat que rep dependrà del context en el qual es faça servir.

Ara bé, com s'ha demostrat, aquest procés no és exclusiu de les unitats fraseològiques, és a dir, l'ús repetit pot afectar altres elements lèxics, ja siguin termes tècnics o paraules compostes (Lawick 2013, 130).

Ruiz Gurillo (1998, 20) afirma que la freqüència d'ús és un dels elements que fixen una expressió com a unitat fraseològica, les quals representen un gran percentatge de les expressions de cada llengua. Si es dona el cas que existeix una mateixa expressió amb diferents significats, normalment es diu que s'utilitza més repetidament amb el significat de l'expressió fraseològica que el de la literal. Per a saber quin s'utilitza en cada cas, caldrà tenir en compte el context on aparega l'expressió, el qual ho deixarà clar.

2.2. Estabilitat o fixació

Segons Zuluaga (1975, 277), cada unitat fraseològica presenta diversos tipus de fixació i aquesta es dona en relació amb les diferents categories de la parla, no de la llengua. La fixació, des d'un punt de vista funcional, sembla arbitrària, és a dir, les unitats fraseològiques han adoptat la "forma fixa" que presenten simplement perquè així és com ho diuen els parlants de la comunitat lingüística on ha aparegut. Les unitats fraseològiques es "reproduïxen", i no es "produïxen", en les conversacions que es donen entre parlants d'una llengua. Amb aquesta afirmació l'autor intenta expressar que els parlants aprenen aquestes combinacions i en fan ús sense fer-ne cap canvi.

Pel que fa a la fixació que presenten les unitats fraseològiques es pot fer una classificació entre diferents tipus i, per tant, segons els estudis que se seguísca, també podrem trobar diferents classificacions de fixació. En aquest treball se seguirà la diferenciació entre: la fixació psicolingüística, la pragmàtica i l'estructural (Burger 2003, en Lawick 2013, 131-134).

2.2.1. Fixació psicolingüística

La fixació psicolingüística fa referència a la idea que les unitats fraseològiques es veuen com una única unitat de lèxic, és a dir, que son combinacions que sempre s'utilitzen com a conjunt. Ara bé, no tots els autors d'estudis relacionats amb la fraseologia estan d'acord amb aquesta explicació, com, per exemple, Häcki Buhofer (2004, 153, en Lawick 2013, 131). Aquesta autora explica el fet que els mecanismes cognitius dels parlants d'una llengua són els que els permeten comprendre el sentit dels fraseologismes desconeguts per a cada individu i rebutja que aquestes combinacions passen a la memòria com a conjunts.

2.2.2. Fixació pragmàtica

La fixació pragmàtica mostra l'estabilitat en fórmules usades en situacions prototípiques quan el significat de dites fórmules està fixat pel context habitual (oral o escrit) en què se solen utilitzar (Alvarado 2007, 7). Formen part d'aquest tipus de fixació:

1. Fórmules fixes, pel que fa a l'ús en situacions generals.
2. Fórmules amb una fixació baixa, que solen utilitzar-se per portar una conversació. Es consideren fixes pel fet que s'utilitzen com a fórmules rutinàries, normalment amb una funció concreta en la conversació.
3. Marcadors discursius, que serveixen per a donar connexió, estructura, per a reformular, atenuar, intensificar o expressar l'acord en les situacions on se'n fa ús.

2.2.3. Fixació estructural

Per últim, seguint la classificació de Lawick (2013, 132-133), hi ha la fixació estructural. Aquest tipus de fixació fa referència a totes les irregularitats que es poden trobar i que caracteritzen les diferents unitats fraseològiques. Entre aquestes irregularitats es veuen alguns mots isolats o paraules diacrítics, és a dir, que només es troben en unitats fraseològiques concretes i no s'utilitzen si no apareixen en certes fórmules prefixades. Altres característiques d'aquest tipus de fixació són la invariabilitat d'alguna categoria gramatical, la impossibilitat de substituir alguns dels elements que componen la unitat o la invariabilitat de l'ordre dels components (*vid.* Zuluaga 1975, 236).

2.3. Idiomaticitat

Per poder entendre la fraseologia és necessari comprendre el tret de la idiomaticitat que aquesta presenta (Salvador 1995, 13). Aquesta característica és un punt central per al significat del terme *fraseologia* i és un dels trets pels quals les persones de cada comunitat lingüística concreta veuen les unitats fraseològiques com a part de la seua identitat, com una particularitat de la seua comunitat. Com Hockett fa palès (en Salvador 1995, 23) aquelles formes lingüístiques que presenten un significat o que s'utilitzen en situacions que no es pugen predir (o entendre completament) a partir dels seus components es consideren expressions idiomàtiques.

Aquesta característica es deu a les dues lectures possibles que presenten les unitats fraseològiques més prototípiques: una de literal i una de figurada. La idiomaticitat és una propietat potencial que solen presentar els fraseologismes, que consisteix en el fet que els

elements que componen l'expressió perden el seu significat literal per donar lloc a un significat més figurat del conjunt. Per tant, la idiomaticitat present en les unitats fraseològiques dona lloc al fet que el significat total d'aquestes combinacions no es puga inferir de la unió dels significats de les diferents paraules que la creen. D'acord amb Alvarado (2007, 6), la idiomaticitat es pot considerar una característica possible de les unitats fraseològiques, ara bé, no és fonamental en tots els casos. Es pot veure clarament que el criteri de la "idiomaticitat" no és necessari perquè una unitat plurilèxica es considere fraseològica en el cas de les col·locacions o en el de les locucions verbonominals, que son construccions amb un verb com a suport; ambdós casos poden considerar-se com a fraseologismes, però no presenten el criteri de la idiomaticitat (Mellado 2015, 157).

Alvarado (2007, 8) afirma que les propietats de fixació i idiomaticitat són fonamentals en les unitats fraseològiques, no obstant això, es tracta d'una qüestió de grau; és a dir, tot i que de vegades es veuen unitats fraseològiques molt fixades i estables (unitats fraseològiques "prototípiques"), també es poden trobar d'altres amb un grau de fixació menor i amb un significat menys idiomàtic.

2.4. Classificacions

Pot resultar difícil intentar elaborar una classificació exhaustiva de tots els tipus de fraseologismes que establisca límits clars i fixos pel que fa a les diferents categories de les unitats fraseològiques. Diferents estudiosos d'aquest àmbit han intentat portar a terme una classificació dels fraseologismes segons grups. Aquestes classificacions difereixen dependent dels criteris que s'han seguit per crear-les.

Un exemple és el cas de Corpas (2003, 135), qui parteix de dues premisses, la d'enunciat i la de fixació per portar a terme la seua classificació de les unitats fraseològiques. En aquest cas un enunciat s'entén com una "unitat de comunicació mínima, producte de la parla"; d'altra banda, la fixació és la freqüència amb la qual es reproduceix aquesta expressió com una combinació de paraules feta prèviament. Partint d'aquestes bases, es passa a fer una estructuració en tres esferes, on la primera fa referència a les *col·locacions*, és a dir, unitats fraseològiques l'ús de les quals ha comportat certes restriccions en la seua combinació. La segona esfera representa les *locucions*, expressions fixades en el sistema. La diferència entre les dues primeres esferes i la tercera, i última, és que les unitats pertanyents a la tercera, els *enunciats fraseològics*, són les úniques amb capacitat per

constituir enunciats complets i actes de parla per elles mateixes; a més a més, són estructures fixades que formen part de la riquesa de la llengua de cada comunitat de parlants.

2.5. Somatismes

En l'àmbit de la fraseologia, les diferents expressions considerades com a unitats fraseològiques poden agrupar-se també segons el tipus de constituents i, en aquest treball, s'ha optat per estudiar els fraseologismes coneguts com a *somatismes*.

Els somatismes són expressions on hi ha algun constituent que fa referència a una part del cos humà. D'acord amb un gran nombre d'estudiosos en la matèria, aquest tipus d'unitats fraseològiques conformen un grup important (Pankratova 1983, Wotjak 1989 i 2000, Kim-Werner 1998 o Larreta 2001, en Lawick 2013, 153).

3. Reflexions sobre l'anàlisi i la metodologia

3.1. Anàlisi contrastiva versus traductològica

A l'hora de portar a terme estudis sobre fraseologia es poden escollir diferents enfocaments, com el traductològic o el lingüísticocontrastiu. D'una banda, amb els estudis traductològics, se segueix un cert mètode, que normalment és el següent: s'escull un o diversos textos en diferents llengües i es comparen fragments de l'original amb les respectives traduccions. En aquestes comparacions intervenen factors com el tipus i el gènere de text, la funció estilística i el context. D'altra banda, en un estudi contrastiu, s'analitzen i es comparen estructures en diferents llengües (Lawick 2013, 159-161). En els dos tipus d'estudi es comparen textos o expressions en dos o més idiomes, ara bé, la manera de portar a terme dita anàlisi és molt diferent.

En aquest treball se seguirà el model d'una anàlisi contrastiva d'un grup de somatismes en català i en alemany. Es tindran en compte diferents aspectes dels fraseologismes, com els paràmetres semàntics i els morfosintàctics. Una part realment important d'aquesta comparació serà trobar el tipus o grau d'equivalència entre les expressions escollides i comprovar si realment podrien utilitzar-se com a equivalents.

3.2. Metodologia

Ací es presentaran els criteris seguits per a triar els elements que se sotmetran a anàlisi i, a continuació, els que es faran servir per a comparar els possibles equivalents.

3.2.1. Elecció d'elements analitzables

Per portar a terme aquest treball d'anàlisi contrastiva de somatismes en alemany i català, el primer pas ha estat l'elecció de mots clau, és a dir, escollir les paraules principals a partir de les quals començar a fer cerques. Quan es va decidir que les unitats analitzades serien fraseologismes, es van començar a buscar expressions en alemany on aparegueren parts del cos, és a dir, somatismes, començant per la paraula *Kopf* ("cap" en alemany). En aquest moment es va comprovar que únicament amb les unitats fraseològiques que es podien trobar amb aquesta paraula ja es podria fer un treball com aquest, ara bé, com que es volia fer una anàlisi més variada es va decidir basar-se en més paraules, però es va intentar que tingueren relació amb la primera que es va buscar. Per aquest motiu els mots escollits finalment fan tots referència a alguna part del cap d'una persona.

Perquè el procés fora més eficaç es van buscar primer els somatismes en alemany i, a continuació, els equivalents en català. Els lemes que finalment s'han utilitzat en aquesta cerca són: *Kopf, Augen, Mund, Nase, Gesicht, Ohr i Lippen*.

En un primer moment, per trobar els somatismes en alemany es va cercar cada paraula, per separat, en diccionaris i corpus monolingües en alemany, com han estat el *Duden*, el *DWDS* o el *Redensarten*, tots tres recursos en versió digital. A continuació, es va passar a cercar els fraseologismes escollits a diferents recursos en llengua catalana, com el *Diccionari de sinònims i frases fetes*, de M. Teresa Espinal, el *Rodamots* o l'*Optimot*. Un altre recurs que s'ha consultat ha estat el *COVALT*, un conjunt de corpus de textos literaris originals en diferents llengües, amb les seues traduccions al català; en concret, ací s'ha fet servir el subcorpus alemany i català.

S'ha intentat que els passos a seguir per escollir els somatismes resultaren sistemàtics i que fora un procés que poguera seguir-se per a tots els exemples. Per tant, el primer que es va fer va ser buscar cada lema escollit, per separat, al diccionari monolingüe alemany *Duden*. En aquest recurs es presenten una sèrie d'expressions que solen utilitzar-se en la llengua alemanya amb cada paraula que es busca, a l'apartat anomenat *Wendungen, Redensarten, Sprichwörter*. En aquest moment es van escollir les tres primeres expressions que apareixien en cadascun dels lemes, únicament en un cas no es va trobar cap expressió equivalent en català i, com que la intenció d'aquest treball es trobar el major nombre d'equivalències (ja siguin totals, parcials o funcionals), es va passar al quart fraseologisme que presentava el *Duden*. Per tant, s'ha decidit ometre la unitat fraseològica *die Nase vorn haben* i s'ha escollit la següent, que en aquest cas era *seine Nase in etwas/in alles [hinein]stecken*. A continuació, com que, quan es consulta el diccionari *Duden*, ja apareix tant l'expressió com el significat, es va passar a buscar un exemple en alemany; les fonts consultades principalment han estat el *DWDS* i el *Redensarten*. Ara bé, en aquells casos on no s'ha trobat cap exemple a cap d'aquests recursos, s'ha comprovat al *COVALT* i a notícies en alemany de fonts que pogueren resultar fiables. A més a més, s'ha decidit comparar la informació recollida amb la presentada al diccionari alemany *Deutsche Idiomatik. Wörterbuch der deutschen Redewendungen im Kontext* de Hans Schemann (2011). Així mateix, s'ha comprovat quines informacions oferia de cada lema el *Diccionari Alemany-Català* (Batlle *et alii* 2006), un diccionari bilingüe que recull fraseologismes ocasionalment, però no de manera sistemàtica, com s'ha observat.

En el cas de la cerca dels exemples en català, aquesta s'ha portat a terme una vegada s'han tingut clars els somatismes en alemany, atés que ja es coneixia el significat i els casos on podia utilitzar-se, cosa que resulta realment important quan s'intenta buscar una traducció a un fraseologisme que siga equivalent a l'expressió original. El primer pas ha estat consultar el *Diccionari de Sinònims de Frases Fetes M. Teresa Espinal*, en el qual pot fer-se una “cerca per concepte”, que s'ha utilitzat quan es coneixia el concepte al qual feia referència el somatisme en alemany, per a trobar un equivalent; o una “cerca per frase feta”, en aquest apartat es pot cercar una paraula per separat o un conjunt de paraules i s'ha utilitzat quan es volia cercar expressions que portaren una paraula en concret o quan l'autora coneixia alguna expressió catalana, per poder comprovar si realment eren fraseologismes equivalents.

S'han seguit aquests passos per poder comparar la informació present a tots els tipus de recursos, comprovar si realment la informació que apareix és rellevant i si són una ajuda eficient per a les persones que es dediquen de manera professional a la traducció.

3.2.2. Criteris per a la comparació

Una vegada s'han trobat tant els somatismes en alemany com els seus possibles equivalents en català, s'ha passat a la comparació dels fraseologismes en els dos idiomes. Perquè la comparació i classificació dels somatismes quedara clara, s'han tingut en compte diversos aspectes.

D'una banda, pel que fa als paràmetres semàntics, es tindrà en compte tant el significat de cada somatisme com la imatge que evoca en els dos idiomes. A continuació, es compararan aspectes morfosintàctics, com l'estructura dels fraseologismes, i, amb aquestes comparacions, es podrà determinar el tipus o grau d'equivalència que ambdues expressions presenten. Per poder classificar els fraseologismes segons el seu grau d'equivalència, s'ha seguit la classificació de Corpas (1997). Ara bé, es remarca que aquesta classificació servirà com a base, atés que s'intentarà simplificar perquè s'adapte al tipus de treball.

Al model de classificació apareixen distints tipus d'equivalència: equivalència total o completa, diferents tipus d'equivalència parcial i equivalència nul·la. Tot i així, en aquest treball s'intentarà evitar l'equivalència nul·la fins on siga possible, ja que es prioritzen unitats fraseològiques que presenten algun grau d'equivalència, encara que fos parcial o funcional.

Per entendre aquesta classificació, cal saber que, si dues expressions són plenament equivalents, tant el seu significat denotatiu com el connotatiu, amb coincidència plena en la seua sintaxi i en les diferents connotacions que se li puguin atribuir, aquestes presentaran una equivalència total. Si algun dels factors mencionats difereix o no està present, aquestes unitats fraseològiques tindran equivalència parcial.

També s'ha mencionat l'existència de diversos tipus d'equivalència parcial. Amb açò es fa referència als exemples que apareixeran de somatismes alemanys i catalans que s'assemblen, però es veu que no són completament iguals. D'acord amb Geck (2002, 3) trobem, d'una banda, aquells que no són completament iguals en la forma (*nur ähnliche Entsprechungen*), com en el següent exemple: *...denn ich merkte, daß es ihr nahe ging...*, que es tradueix en castellà com *...yo notaba que la historia le tocaba de cerca*. De l'altra, els que no evoquen la mateixa imatge (*Verwendung eines anderen Bildes*), com es pot apreciar en: *Die abendlichen Lesungen mit der Mutter [...] gingen ihr auf die Nerven*, traduït a l'espanyol com *Mis veladas literarias con mi madre [...] la sacaban de quicio*. També es troba l'anomenada l'equivalència aparent (*falsche Freunde*), que fa referència al que coneixem com a falsos amics, com és el cas de: *drei Kreuze [hinter jm./etw.] schlagen*, que significa “estar content que haja ocorregut alguna cosa”, i *hacerse cruces* “mostrar, senyant-se, de qualsevol manera, admiració o escandall exagerat”. Per últim s'ha destacat alguns casos d'equivalència funcional que, d'acord amb Larreta (2001, en Lawick 2006, 90), formaria part de l'equivalència parcial. Es tracta d'un tipus de sinonímia funcional interlingual i les expressions que la presenten comparteixen els significats fraseològics, però no tenen en comú res més. Finalment, es troben els fraseologismes amb equivalència nul·la, que són aquells que no tenen en comú cap dels factors anteriors.

Hi ha hagut molts autors que han portat a terme estudis d'aquest tipus, i, per tant, es poden trobar classificacions o tipus d'equivalència diferents, com menciona Lawick (2013, 159). En aquest treball s'ha decidit seguir aquesta classificació perquè és la que més s'acostava a les necessitats de l'anàlisi contrastiva que es volia portar a terme.

Una vegada s'han trobat possibles equivalents en els dos idiomes s'ha passat a desenvolupar l'anàlisi i, per a completar-lo, s'ha decidit cercar exemples on s'aprecie l'ús que es pot fer amb cada expressió. En un primer moment es va intentar fer l'anàlisi a partir de la informació que es poguera extraure d'un corpus bilingüe, en aquest cas el *COVALT*. Ara bé, es va observar que una gran part dels somatismes escollits no

apareixien a aquest recurs, per tant es va passar a cercar els exemples en corpus monolingües i comparar la informació amb aquella que apareixia als diccionaris, tant bilingües com monolingües.

Pel que fa als exemples en català, la font més utilitzada ha estat el *Diccionari de sinònims i frases fetes*, de M. Teresa Espinal, per la fiabilitat d'aquest recurs. Ara bé, també s'ha comparat la informació amb cerques fetes a l'*Optimot* o el *Rodamots*. En el cas de les unitats fraseològiques en alemany, els exemples s'han cercat primer al corpus *DWDS* i, en els casos on no apareixien exemples clars, o s'ha pensat que calia alguna comparació més, també s'ha fet una cerca al *Duden* i al *Redensarten*.

A banda de buscar exemples, com es comprovarà a la part de l'annex, també s'han cercat les definicions dels somatismes tant en alemany com en català. Per a portar a terme aquesta part, s'han utilitzat les mateixes fonts que en la cerca d'exemples, però en aquest cas, per a l'alemany, s'ha donat prioritat al diccionari en línia *Duden*, tot i que també s'ha comparat la informació amb la de les fonts *DWDS*, *Redensarten* i el diccionari de Schemann (2011).

4. Anàlisi dels somatismes

En aquesta part del treball es passarà a veure els punts més importants extrets de l'anàlisi que s'ha fet contrastant les informacions recollides tant en alemany com en català dels diferents exemples de somatismes escollits. La classificació de les unitats fraseològiques es presentarà dividida en tres tipus d'equivalència: total, parcial o funcional.

4.1. Somatismes amb equivalència total

L'equivalència total o plena és aquella que comparteixen les unitats fraseològiques que presenten similitud en tots o quasi tots els paràmetres que caracteritzen els fraseologismes, com són: significat connotatiu i denotatiu, imatge que evoca, estructura lèxica, etc.

Aquest tipus d'equivalència es donarà en major mesura entre les llengües més properes pel que fa a la seua cultura i genealogia (Boughaba 2017, 6-7). Cal destacar que és realment complicat trobar dues expressions (en diferents llengües) que siguin completament idèntiques, ja que es tracta d'expressions equivalents i no iguals.

Per tant, tenint en compte els criteris mencionats i d'acord amb els exemples de somatismes que s'han escollit, trobem casos d'equivalència total o plena en exemples com: *von Kopf bis Fuß* i *de cap a peus*. En aquest primer exemple, però, cal destacar que, quan s'ha consultat el diccionari Schemann (2011), s'ha observat que ell considera aquest somatisme com un sintagma verbal en alemany, ja que l'indica sempre amb algun verb (*sein; prüfen; sich...neu einkleiden; sich...waschen*). En aquest treball s'ha partit de la informació presentada al *Duden* i, per tant, s'ha buscat un equivalent català que no presentava verb; no obstant això, si es té en compte la informació presentada al Schemann, s'hauria de cercar un somatisme català que anara acompanyat d'un verb perquè les dues expressions pogueren considerar-se equivalents plens o totals. Ara bé, coneixent aquesta informació, els professionals de la traducció haurien d'anar amb compte i fixar-se en el verb que acompanya l'expressió en la llengua origen (en aquest cas l'alemany) per poder trobar una bona equivalència a la llengua meta (ací el català).

Moltes vegades, en català ocurrerà el mateix que en aquest exemple alemany: l'expressió pot anar acompanyada de diferents verbs i, depenent del que s'esculla, es podrà considerar com a equivalent o no.

Un altre exemple és l'expressió alemanya *jemandem in den Kopf steigen* i la catalana *pujar-li al cap (a algú)*. Tant el somatisme alemany com el català presenten més d'un

significat (comprovat al Schemann i al diccionari d'Espinal) i, tot i que els significats coincideixen, cal tenir aquesta informació present quan es volen utilitzar com a equivalents, per assegurar-se que no resulte ambigu a la llengua d'arribada (si aquesta no és la intenció). En aquest treball, les unitats fraseològiques alemanyes i les seues equivalents catalanes s'han tingut en compte (en gran manera) des d'un pla lexicogràfic, és a dir, s'ha observat l'ús convencional i normatiu que té cada expressió. Ara bé, el punt de vista adoptat també accepta expressions amb significats diferents o més d'una unitat equivalent (en català) per a cada fraseologisme (en la llengua origen, en aquest cas l'alemany). Per aquest motiu s'ha classificat el darrer exemple dins del grup de somatismes amb equivalència plena, perquè, tot i que dependrà del context que se li done un significat o un altre, els significats i els exemples utilitzats mostren l'equivalència de les expressions als dos idiomes.

També s'ha trobat el cas d'*an jemandes Lippen hängen* i l'equivalent que es proposa *estar suspès (o pendent) dels llavis (d'algú)*; o *etwas auf den Lippen haben* i *tenir (alguna cosa) a flor de llavis*. Dels somatismes escollits, l'última equivalència plena que s'ha trobat ha sigut la unitat fraseològica *ganz Ohr sein* i l'expressió catalana proposada *ésser tot orelles*.

Es comprova que les expressions mencionades no coincideixen del tot, però sí que comparteixen la major part de criteris propis de les unitats fraseològiques considerades com a equivalents plens. A més a més, s'observa que, de tots els exemples escollits únicament són cinc els que presenten un equivalent ple en la llengua d'arribada. Açò porta a la idea que realment resulta molt complicat trobar unitats fraseològiques plenament equivalents en dues llengües. Cal tenir en compte que les llengües han anat canviant (i ho continuen fent), per tant, les unitats que avui són equivalents plens, potser no ho siguen en uns anys. D'acord amb Piirainen (2012, 29-30), les expressions que més similituds solen presentar en totes les llengües són les que ella anomena *widespread idioms* (fraseologismes estesos a moltes llengües, no necessàriament de la mateixa família). Aquestes unitats, però, tampoc arriben a ser completament idèntiques a tots els idiomes, ja que, en moltes ocasions, els mateixos parlants, en fer ús de dites expressions en situacions concretes, potser els atribueixen unes certes connotacions que no tenen en les altres llengües.

4.2. Somatismes amb equivalència parcial

Es coneix com a equivalència parcial aquella que presenten les expressions que comparteixen únicament algun o alguns paràmetres propis de les unitats fraseològiques, com l'estructura, la imatge base o el significat fraseològic.

Els estudiosos i estudioses en aquest àmbit han anat creant diferents tipus de classificacions per als diversos nivells d'equivalència parcial. Un cas que podem destacar, perquè intenta mostrar les diferències dels graus d'equivalència és el de Larreta (2001, en Lawick 2006, 90-91). A banda de fer una classificació general dels graus d'equivalència (total, parcial i nul·la), també destaca diferents tipus d'equivalència parcial, entre els quals trobem: sinonímia estructural interlingual, sinonímia ideogràfica interlingual i sinonímia funcional interlingual. En aquest treball s'ha decidit separar els exemples amb equivalència parcial d'aquells amb equivalència funcional, per intentar donar més claredat a l'anàlisi.

Cal destacar que, una vegada feta la cerca dels diferents somatismes i els seus equivalents, s'ha comprovat que el tipus d'equivalència parcial es repeteix en nombroses ocasions. Ara bé, com s'observarà a continuació, s'ha comprovat que els límits que diferencien quin tipus d'equivalència (parcial o funcional en aquest cas) comparteixen dues unitats en els dos idiomes no sempre estan clars i, llavors, depenent dels criteris que adopte la persona que estiga fent l'anàlisi, l'equivalència podrà ser considerada parcial o funcional.

En aquest grup entren exemples com *den Kopf hoch tragen* i la proposta d'equivalent *amb el cap alt*. En aquest primer cas s'observa que en alemany es tracta d'un fraseologisme verbal i en català (tot i que sol utilitzar-se amb un verb, *anar*, per exemple) es presenta com un sintagma preposicional. Aquestes dues expressions han estat classificades dins del grup d'equivalència parcial, ja que, tot i que la seua estructura difereix, ambdues unitats fan referència a la mateixa imatge i presenten la paraula *Kopf* (*cap*), per tant, en les dues llengües es tracta de somatismes. Si s'haguera de fer servir un verb en el somatisme català, s'han trobat diverses opcions amb les quals apareix sovint: *anar*, *portar*... D'acord amb la informació presentada a l'Espinal, però, es prefereix l'ús amb el verb *anar* i, en cas de voler afegir un modificador, s'utilitzaria la partícula *ben*.

En el cas de *jemandem ins Gesicht lachen* i l'equivalent proposat *a la cara* també es tracta d'equivalència parcial, ja que en català es mostra sense verb, com a sintagma preposicional, i dependrà d'aquest que les dues expressions es puguin considerar

equivalents. Com al primer exemple, ací també es tracta de dos somatismes (en alemany i en català). Com que el sintagma preposicional trobat en català, depenent del verb que l'acompanye, pot presentar significats molt diversos, perquè es vera l'equivalència amb la unitat alemanya s'ha escollit, per mostrar-ne l'ús, un exemple de l'Espinal que utilitza el verb "fotre": *Es fotien d'ell a la cara*. Ara bé, si el verb que acompanya el sintagma preposicional fora *dir*, per exemple, les expressions no es podrien considerar equivalents. Un exemple, extret de l'Espinal, que deixi clar l'ús amb el segon verb és: *No està d'acord amb els altres i els ho va dir a la cara, sense dissimular-ho*. Com a equivalent d'aquest darrer exemple (tot i que no forma part del grup de somatismes escollits) podríem trobar en alemany l'expressió *jemandem etwas ins Gesicht sagen*, que, d'acord amb el Duden significa: *jemandem offen und rückhaltlos etwas [Unangenehmes] sagen*. Un altre punt a tenir en compte seria que les connotacions que se li poden atribuir, depenent del context, a aquestes dues expressions poden suposar que no les puguem utilitzar com a equivalents.

Relacionat amb això es pot remarcar que, tot i que en aquest treball no es profunditzarà en els nivells textuais o sistèmics de les unitats fraseològiques, cal tenir en compte que hi ha ocasions on el context i el registre delimitaran si dues expressions en els diferents idiomes poden utilitzar-se com a equivalents, perquè pot ser que les connotacions o els significats que presenten varien. Un exemple en seria *jemandes Augen brechen* i la traducció *aclucar els ulls*. Aquesta expressió alemanya, escollida a partir del procés explicat amb anterioritat, s'utilitza en un registre elevat, formal, per dir que algú ha mort. En canvi, l'expressió escollida en català pot utilitzar-se en un registre més estàndard i, si bé fa referència a la mort d'alguna persona, també pot significar, d'acord amb el diccionari d'Espinal, 'tancar les parpelles', és a dir, adormir-se. Si es vol utilitzar aquesta expressió com a traducció de l'alemanya, cal tenir en compte que pot sonar ambigu. Ara bé, també cal ser conscients que tant en alemany com en català existeixen més expressions (de registres diversos) per fer referència a aquesta idea. En alemany trobem exemples com *die Radieschen von unten sehen; ins Gras beißen; den letzten Schnaufer machen o der Löffel abgeben*. D'altra banda, en català, algunes expressions que fan referència a la mort d'algú poden ser *anar al clot, anar-se'n a l'altre món, fer el darrer badall o tornar a la terra la carn*. Com es pot comprovar, un mateix significat bàsic es pot representar en cada llengua fent ús de diverses unitats fraseològiques que, a priori, semblen molt diferents. La raó per explicar l'elecció dels somatismes que finalment s'han escollit en aquest cas és que tant a *jemandes Augen brechen* com a la traducció *aclucar els ulls* es veu

representada una part del cos *Augen (ulls)* i, per tant, entren dins del grup dels somatismes. No obstant això, depenent del context, el registre o les connotacions que es vullguen representar a una traducció podrem fer ús d'una unitat o d'una altra (tant en alemany com en català).

S'ha trobat un altre exemple entre somatismes escollits que pertany al grup d'equivalència parcial: *so weit das Auge reicht* i *tenir la vista llarga*, on en alemany es tracta d'una oració i, en canvi, en català es presenta com un fraseologisme verbal. Com que l'estructura de les dues unitats fraseològiques és tan diferent, en molt poques ocasions les podrem utilitzar com a equivalents. També s'ha trobat, per al somatisme alemany *jemandem gehen die Augen auf*, una expressió catalana amb la qual comparteix un grau d'equivalència parcial: *obrir els ulls*. Fan referència a la mateixa imatge, però en català l'expressió presenta més d'un significat, el significat que comparteixen és "adonar-se d'alguna cosa", però en català també es pot utilitzar per fer referència a "vigilar atentament", per tant, cal anar amb compte amb la traducció. Un altre exemple d'equivalència parcial que s'ha trobat en aquest treball ha sigut el del somatisme alemany *seine Nase in etwas/in alles [hinein]stecken* i l'equivalent trobat en català *ficar el nas allà on no el demanen*.

Crida l'atenció que, de tots els somatismes escollits com a base per a l'anàlisi d'aquest treball, quasi un cinquanta per cent comparteixen el tipus d'equivalència parcial. Ja s'ha comentat al principi de l'anàlisi que trobar expressions en dues llengües amb equivalència plena resulta bastant complicat. L'equivalència parcial, per tant, sol ser la més estesa; ara bé, depenent dels criteris que se segueixen es pot considerar que tots els exemples que no mostren equivalència total formen part d'un únic grup d'equivalència parcial, o bé, diferenciar més d'un tipus d'equivalència "no plena o total". A continuació veurem un tercer grup, el qual no s'assembla al grau d'equivalència total, però, en canvi, pot resultar complicat de diferenciar aquests somatismes dels que formen part del grau d'equivalència parcial.

4.3. Somatismes amb equivalència funcional

Aquest grup de fraseologismes són els que presenten equivalència únicament en els seus significats fraseològics i no en cap altre paràmetre. Per tant, les unitats pertanyents a aquest grup compliran la mateixa funció, atés que el significat sol ser bàsicament el mateix, però no coincidirán en res més. L'equivalència funcional, d'acord amb Mellado

(2015, 155) és pròpia del nivell lexicogràfic i textual i fa referència a una certa coincidència comunicativa entre dues unitats lèxiques. No es té en compte únicament les expressions, sense context, sinó que també es té present l'àmbit on es pot utilitzar l'expressió en qüestió.

Hi ha estudiosos i estudioses d'aquest àmbit que veuen l'equivalència funcional com un grau més d'equivalència parcial, ja que hi ha casos on es pot considerar que dues o més unitats fraseològiques presenten els dos tipus d'equivalència.

Dels somatismes escollits hi ha diversos exemples d'equivalència funcional, com és el cas de *jemandes Mund steht nicht still* i l'equivalent proposat *parlar pels descosits*. Si es busquen aquestes dues expressions, es comprova que en un gran nombre d'ocasions es podran utilitzar com a traduccions equivalents, tot i que, a priori, semblen completament diferents per la seua estructura lèxica. Un altre exemple és el cas del somatisme alemany *jemandem wie aus dem Gesicht geschnitten sein* i l'expressió catalana *ésser la (viva) imatge (d'algú)*. Ací s'observa, de nou, que l'estructura lèxica de les unitats fraseològiques difereix en gran manera en les dues llengües i la imatge que evoquen no és la mateixa, ara bé, el significat és molt semblant. En els exemples mostrats s'observa que en alemany es tractava de somatismes, però en català s'han trobat expressions en les quals no es feia referència a cap part del cos humà. S'ha decidit escollir-les atés que, tot i que es tracta d'un treball sobre somatismes, es volia mostrar que, en moltes ocasions, si es vol expressar el significat original en la llengua meta, s'hauran de prendre decisions d'aquest tipus en les traduccions; és a dir, hi haurà casos on el traductor o la traductora haurà de decidir si la millor opció és fer una traducció més literal (que potser no és tan coneguda en la llengua meta), utilitzar una altra expressió, ometre el fraseologisme, etc.

Ara bé, en el cas del somatisme alemany *Ohren wie ein Luchs haben* s'ha pogut trobar una unitat fraseològica catalana que pertany al grup dels somatismes: *tenir l'oïda fina*. S'observa que ambdues expressions inclouen una part del cos humà, amb la paraula *Ohren* en alemany i *oïda* en català; no obstant això, l'equivalència continuaria sent funcional, ja que, si bé coincideix el significat i el fet que ambdues unitats són somatismes, no comparteixen cap altre criteri propi dels fraseologismes, com la imatge o l'estructura lèxica, que permetia considerar-les com a equivalents plens o parcials en un grau major.

Alguns exemples com l'últim mencionat poden portar a confusió a l'hora de classificar-los en un grau d'equivalència o en un altre, ja que es pot pensar que són funcionals i, a

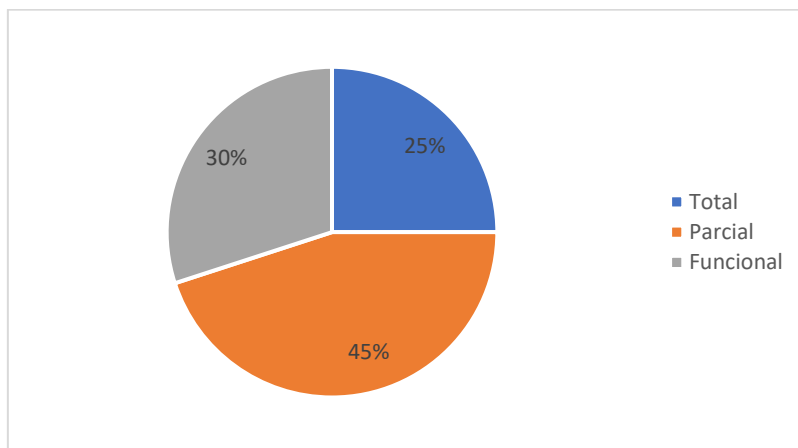
més a més, que també son parcials. Un exemple que s'ha trobat, i que en el moment de fer l'anàlisi va fer reflexionar sobre la seua classificació, ha estat *jemandem passt/gefällt jemandes Nase nicht*. Per a aquest somatisme alemany s'ha escollit la traducció a la varietat valenciana: *no poder oldre (a algú)*. D'una banda, el fet que l'expressió traduïda pertanyga a una varietat en concret suposarà que no es puga utilitzar en tots els àmbits, sinó que dependrà del públic de la llengua meta. Això no vol dir que les altres varietats no presenten equivalents, sinó que, simplement s'ha escollit aquesta unitat per la seua proximitat, però cal ser conscient que, si no traduïm per a un públic que utilitze la varietat valenciana, s'haurà de cercar un altre fraseologisme. D'altra banda, el problema per saber a quin grau d'equivalència pertany pot sorgir del fet que en la unitat traduïda apareix la paraula *oldre*, que, en certa manera, està relacionada amb *nas*, però no és suficient perquè l'expressió valenciana es considere un somatisme ni que compartisca equivalència parcial amb el cas alemany.

Un altre exemple seria el somatisme alemany *den Mund [zu] voll nehmen* i la possible expressió equivalent en català *anar de guais*. En aquest cas, s'observa que l'estructura lèxica de les unitats fraseològiques difereix en gran manera en les dues llengües i la imatge que evoquen no és la mateixa. Aquestes dues expressions no sempre es podran utilitzar com a equivalents, per tant, en cas que es vullga utilitzar en una traducció, cal anar amb compte i veure si realment quedarà clara la idea original.

De nou, un altre cas, potser una mica més problemàtic, és el del somatisme alemany *sein wahres Gesicht zeigen* i la traducció presentada *treure's la careta*. Aquest exemple pot crear confusió pel fet que *careta* en català significa, d'acord amb el DIEC2 “carota o tros de vellut, de setí, etc., amb què hom es tapa la cara, amb forats corresponents als ulls i a la boca”, és a dir, s'utilitza per tapar-se la cara, però no fa referència a aquesta directament. Per tant, com es pot comprovar, els exemples mostrats en aquest apartat (en alemany i català) comparteixen el significat fraseològic (i en alguns casos es tracta de somatismes en les dues llengües, però no sempre), però no comparteixen cap altra característica pròpia de les unitats fraseològiques.

A continuació, es mostrarà un gràfic que representa, en percentatges, la quantitat d'exemples dels somatismes que pertanyen a cadascun dels grups mencionats. Com s'ha comprovat, en algunes ocasions resulta complicat definir quin tipus d'equivalència exactament comparteixen algunes parelles de fraseologismes, ara bé, la informació que

es presenta a continuació intenta donar una idea més clara i visual de la impressió general que s'ha extret d'aquest treball.

Gràfica 1. Representació en percentatges dels tres grups de somatismes segons el grau d'equivalència

5. Conclusions

Una vegada portada a terme la cerca, la comparació i l'anàlisi dels somatismes escollits en aquest treball, s'ha aplegat a una sèrie de conclusions que responen a les tres preguntes d'investigació que es van plantejar ja a la introducció del treball.

Si bé el sistema que s'ha seguit per a l'elecció dels somatismes ha estat força aleatori, en tots els casos s'ha pogut trobar una expressió (més o menys) equivalent en la llengua meta, en aquest cas el català (o la variant valenciana en algun exemple). Açò fa palés el fet que les unitats fraseològiques són molt abundants a tots els idiomes. Podrem trobar fraseologismes per expressar una gran quantitat d'idees en cada llengua, ara bé, açò no vol dir que en totes les llengües s'utilitzen les mateixes expressions.

L'anàlisi ha donat lloc a tres grups de somatismes, separats segons el seu grau d'equivalència en: equivalència total o plena, parcial i funcional. Com s'ha vist, el tipus d'equivalència més comuna entre les parelles de somatismes és la parcial i, en canvi, resulta bastant complicat trobar exemples amb equivalència plena o total. Aquest resultat no sembla estrany si es té en compte que es tracta de dues llengües molt diferents entre elles, per tant, les expressions que contenen també ho són. Ara bé, l'anàlisi realitzada s'ha limitat a observar les característiques de cada parella d'equivalents proposats, sense entrar molt més a fons en qüestions de classificació de graus d'equivalència que, no obstant això, s'han plantejat com a problema en els moments oportuns. Per tant, tot i que els resultats han quedat bastant clars amb els exemples escollits, es podria fer una anàlisi molt més àmplia amb un major nombre de somatismes i una recerca més a fons des dels punts de vista sistèmic i textual de la fraseologia, ja que en aquest treball s'ha seguit més el lexicogràfic, atés que aquest està més relacionat amb la traductologia.

Com que l'anàlisi portada a terme en aquest treball s'ha fet pensant des de la perspectiva d'un o una professional de la traducció, s'ha cercat i comparat la informació de diferents fonts (alemanyes, catalanes i bilingües) per poder aplegar a la "millor" solució. Es pot concloure que hi ha una manca de recursos, com diccionaris especialitzats (sobretot bilingües) o corpus, que aporten la informació necessària per a poder prendre les millors decisions ràpidament. Aquesta recerca resulta un treball costós, que necessita temps i, quan es tradueix de manera professional, poques vegades es tenen tantes hores. Cal remarcar que el procés seguit per portar a terme aquesta anàlisi no és l'únic ni es diu que siga el millor, cadascú segueix els passos que creu que més li convenen. Ara bé, els

recursos utilitzats han resultat de gran ajuda, per tant, es pot concloure que són fonts fiables i molt útils si es té el temps per consultar-les. Aquesta anàlisi contrastiva pot ser el principi d'un treball de recerca més extens, ja que, de moment, tot i que el nombre de somatismes escollits és relativament menut, ja s'han extret conclusions importants i que resulten convincents després de veure com s'ha fet tot el procés.

Bibliografia

- Acadèmia valenciana de la llengua. 2021. *Corpus informatitzat del valencià*. Accés abril 2021. <http://cival.avl.gva.es/cival/buscador.jsp>
- Alvarado Ortega, M. Belén. 2007. «Las fórmulas rutinarias como unidades fraseológicas.» *ELUA. Estudios de lingüística* 21: 9-20. <http://rua.ua.es/dspace/handle/10045/9929>
- Batlle, Lluís C., Günther Haensch, Eckhard Kockers i Tilbert Stegmann. ³2006. *Diccionari Alemany-Català*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Boughaba, Mohammed. 2017. «La equivalencia fraseológica en la traducción español-árabe: el caso de las locuciones». *Linred: Lingüística en la Red* 15: 1-20. http://www.linred.es/articulos_pdf/LR-articulo-24042017.pdf
- Buendía Catro, Miriam. 2021. *La Fraseología en lexicografía y terminología: aplicaciones a la traducción*. Granada: Comares
- Corpas Pastor, Gloria. 1997. *Manual de fraseología española*. Barcelona: Gredos.
- Corpas Pastor, Gloria. 2003. *Diez años de investigación en fraseología: análisis sintáctico-semánticos, contrastivos y traductológicos*. Madrid: Vervuert.
- Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. *Ésadir. El portal lingüístic de la CCMA*. Accés abril 2021. <https://esadir.cat/>
- Direcció General de Política Lingüística, Institut d'Estudis Catalans i Centre de Terminologia Termcat. *Optimot, consultes lingüístiques*. Accés març 2021. <https://aplicacions.llengua.gencat.cat/llc/AppJava/index.html>
- DUDEN. Wörterbuch. Accés febrer 2021. <https://www.duden.de/>
- DWDS. Textkorpora. Accés febrer 2021. <https://www.dwds.de/r>
- Enciclopèdia Catalana, SAU. Diccionari.cat. *Gran diccionari de la llengua catalana*. 1998. Accés març 2021. <http://www.diccionari.cat/>
- Espinal, M. Teresa. 2018. [2004 primera edició impresa] *Diccionari de sinònims de frases fetes*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Accés febrer 2021. <https://dsff.uab.cat/>
- García del Toro, Cristina / García Izquierdo, Isabel. 1999. «La traducció de *L'ambició d'Aleix* a l'espanyol: anàlisi dels fraseologismes». En *Valoriana. Estudis sobre l'obra*

d'Enric Valor, eds. Vicent Manuel Salvador i Heike van Lawick. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I, 121-139.

García-Page Sánchez, Mario. 1990. «Léxico y sintaxis locucionales: algunas consideraciones sobre palabras “idiomáticas”». *Estudios humanísticos. Filología* 12: 279-292. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=104751>

Geck, Sabine. 2002. «Die Übersetzung verbaler phraseologischer Einheiten vom Deutschen ins Spanische und viceversa». *Hermeneus. Revista de traducción e Interpretación* 4: 71-94. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=290506>

Institut d'Estudis Catalans. *Diccionari de la llengua catalana*. 2007. Accés març 2021. <https://dlc.iec.cat/>

Lawick, Heike van. 2006. «Fraseologia i metàfores. Contrastivitat i traducció». En *Metàfora, fraseologia i traducció. Aplicació als somatismes en una obra de Bertolt Brecht*. Aquisgrà: Shaker, 87-138.

Lawick, Heike van. 2013. «Apunts sobre fraseologia i per a l'anàlisi traductològica d'unitats fraseològiques». En *El corpus COVALT: un observatori de fraseologia traduïda*, ed. Llum Bracho. Aquisgrà: Shaker, 129-161.

Mellado Blanco, Carmen. 2015. «Parámetros específicos de equivalencia en las unidades fraseológicas (con ejemplos del español y el alemán)». *Revista de Filología de la Universidad de La Laguna* 33: 153-174. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5120312>

Mestres i Serra, Josep M. 2008. *Les unitats fraseològiques i els diccionaris generals*. Alacant: Biblioteca virtual Miguel de Cervantes.

Oster, Ulrike / Lawick, Heike van. 2013. «Anàlisi dels somatismes del subcorpus alemany-català». En *El corpus COVALT: un observatori de fraseologia traduïda*, ed. Llum Bracho. Aquisgrà: Shaker, 267-294.

Pàmies i Ruidera, Víctor. *Paremiologia catalana comparada digital (PCCD)*. Dites.cat i Softcatalà. 1997. Accés abril 2021. <https://pccd.dites.cat/>

Phraseo. Deutsche Sprichwörter. Accés abril 2021. <https://www.phraseo.de/>

Piiranien, Elisabeth. 2012. *Widespread Idioms in Europe and Beyond. Toward a Lexicon of Common Figurative Units*. Nova York: Peter Lang.

Redensarten. Wörterbuch. Accés febrer 2021. <https://www.redensarten-index.de/suche.php>

Robles i Sabater, Ferran. 2008. «Les unitats fraseològiques en un text teatral: la traducció a l'alemany de *Combat de Carles Battle*». *Quaderns de filologia. Estudis literaris* 13: 167-184. <https://roderic.uv.es/handle/10550/31601>

Rodamots - Cada dia un mot. Diccionari. Accés març 2021. <https://rodamots.cat/>

Ruiz Gurillo, Leonor. 1998. *La fraseología del español coloquial*. Barcelona: Ariel.

Ruiz Gurillo, Leonor. 1998. «Una clasificación no discreta de las unidades fraseológicas del espanyol». En *Estudios de fraseología y fraseografía del español actual*, ed. Gerd Wotjak. Madrid: Iberoamericana, 13-37.

Salvador, Vicent. 1995. «De la fraseología a la lingüística aplicada». *Caplletra: revista internacional de filologia* 18: 11-30. <https://ojs.uv.es/index.php/caplletra/article/view/7381>

Schemann, Hans. 2011. *Deutsche Idiomatik. Wörterbuch der deutschen Redewendungen im Kontext*. Berlín/Boston: Walter de Gruyter.

Suárez, Simón José. 2006. «La escuela soviética y sus aportaciones a la fraseología». *Interlingüística* 17: 999-1008. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=2317734>

Zuluaga, Alberto. 1975. «La fijación fraseológica». *Thesaurus* XXX 2: 225-248.

Annexos

Annex I

En aquest apartat es mostren els somatismes escollits en la llengua origen, en aquest cas l'alemany, i els equivalents proposats en català (o en la variant valenciana). Per comprovar el grau d'equivalència s'ha comparat, principalment, el significat de cada expressió i l'ús que es fa d'aquestes en cada llengua.

Somatismes amb la paraula *Kopf*

1. *den Kopf hoch tragen*

amb el cap alt

Tipus d'equivalència: parcial.

Registre: es podria utilitzar en un llenguatge estàndard.

Significat:

‘stolz sein’

‘anar amb orgull/tenir orgull’.

Comentaris:

L'estructura lèxica d'ambdues expressions difereix, pel fet que al català sembla un fraseologisme preposicional i, en canvi, en alemany és un fraseologisme verbal; tot i que moltes vegades en català s'utilitza amb el verb “anar”.

En català pot significar altiu/orgullós, però també: anar amb dignitat, sense avergonyir-se. Tot i que pot semblar un significat quasi igual, les connotacions que se li donen a “tenir orgull” són una mica diferents a “anar amb dignitat”. Pels exemples que s'han buscat en alemany, les connotacions que se li donen són més d'anar sense vergonya.

Exemples

*Wenn das Volk wüßte, was heute tagtäglich in seinem Namen geschieht, könnte es nie mehr **den Kopf hoch tragen**.*

*D'ençà que no és el gerent, no va **amb el cap alt** com abans, que gairebé ni saludava.*

2. von Kopf bis Fuß

de cap a peus

Tipus d'equivalència: total.

Registre: tant en català com en alemany es tracta d'una unitat fraseològica que s'utilitza en un registre col·loquial o informal.

Significat:

‘von oben bis unten; ganz und gar.’

‘totalment, del principi a la fi’

Exemples

*Die Angeklagten, die **von Kopf bis Fuß** neu gekleidet waren, waren ungemein lustig.*

*Abans d'anar a votar volgué llegir la Constitució europea **de cap a peus**.*

3. jemandem in den Kopf steigen

pujar-li al cap (a algú)

Tipus d'equivalència: total

Registre: col·loquial o informal

Significat:

‘1. jemanden betrunken, benommen machen: der Wein ist mir in den Kopf gestiegen. / 2. seltener; jemanden eingebildet, überheblich machen: der Ruhm ist ihm in den Kopf gestiegen.’

‘1. produire envaniment / (els honors, un càrrec, etc.) envanir-se d'haver-los aconseguit / pertorbar la raó alguna causa anímica, sobretot l'orgull, els esdeveniments massa pròspers, la riquesa, etc. / 2. una beguda alcohòlica, fer-hi sentir els seus efectes / produir pertorbació a l'organisme l'alcohol, el tabac, etc.’

Exemples:

*Der Film zeigt einzigartig, wie der Erfolg einem **in den Kopf steigen** kann*

*Els primers èxits obtinguts li han **pujat al cap** i ara ja es pensa ésser famós*

Somatismes amb la paraula *Auge*

4. *so weit das Auge reicht*

tenir la vista llarga

Tipus d'equivalència: parcial

Registre: estàndard o informal

Significat:

‘soweit man sehen kann’

‘veure-hi de lluny’

Comentaris:

El problema principal amb aquestes dues expressions és el fet que, en alemany, el somatisme equival a una oració i, en canvi, en català és un fraseologisme verbal. Com que l'estructura que presenten és diferent, en molt poques ocasions es podran utilitzar com a equivalents.

El significat que s'ha presentat en català en aquest cas és el més semblant al del somatisme en alemany, ara bé, no és l'únic ni sol ser el més utilitzat. En català és habitual utilitzar l'expressió ‘tenir la vista llarga’ per referir-se a algú que és perspicaç.

Exemples

*Leuchtendrote Mohnblumen rings um mich her, so weit das **Auge reicht**.*

*Si **tens la vista llarga** pots arribar a veure la creu blanca que hi ha en aquell cim.*

5. *jemandes Augen brechen*

aclucar els ulls

Tipus d'equivalència: parcial

Registre: estàndard, tot i que en alemany s'utilitza en un registre formal

Significat:

‘gehoben: jemand stirbt’

‘morir / cessar de viure’

Comentaris:

Aquest somatisme en català presenta unes connotacions diferents a l'expressió alemanya, ja que també pot utilitzar-se amb el significat de ‘tancar les parpelles’, és a dir, dormir. Per tant, cal tenir en compte el context on utilitzaríem la unitat fraseològica per assegurar-nos que els significats no resulten ambigus.

Exemples

Seine Augen brachen, sein Gesicht wurde grau wie Asche.

*Que quan ens vingui l'hora d'**aclucar els ulls** puguem fer-ho en pau i sense cap recança d'haver viscut injustament.*

6. *jemandem gehen die Augen auf*

obrir els ulls

Tipus d'equivalència: parcial

Registre: estàndard

Significat:

‘jemand durchschaut plötzlich einen Sachverhalt, erkennt Zusammenhänge, die er vorher nicht gesehen hatte’

‘1. adonar-se d'alguna cosa/2. Vigilar atentament’

Comentaris:

Les connotacions que se li podrien ajuntar al somatisme en català difereixen una mica de les alemanyes, atès que, en català, l'expressió presenta més d'un

significat. En cas de voler utilitzar les dues expressions com a equivalents en una traducció caldria analitzar bé el context.

Exemples

*Soziale Gerechtigkeit ist ein Thema, das alle angeht und das bewegt. Immer mehr Menschen **gehen die Augen auf** angesichts steigender Preise und sinkender Löhne.*

*Fins que no va rebre aquella carta no va **obrir els ulls**; aleshores va comprendre tot l'engany.*

Somatismes amb la paraula *Mund*

7. *jemandes Mund steht nicht still*

parlar pels descosits

Tipus d'equivalència: funcional

Registre: col·loquial o informal

Significat:

‘jemand hat unaufhörlich etwas zu erzählen’

‘parlar molt i sense interrupció’

Comentaris:

Ambdues expressions compleixen la mateixa funció, ara bé, no coincideixen en l'estructura ni la imatge que evoquen. A més a més, en català no es tracta d'un somatisme.

Exemples

*Doch nicht nur bei Politikern, die mit einer Wortflut die Wassergewalten zurückdrängen wollen, **steht der Mund nicht still**.*

*La bibliotecària, com que ha d'estar callada molta estona, quan surt de la feina aprofita l'ocasió i **parla pels descosits***

8. *den Mund nicht aufbekommen/aufkriegen*

no badar boca

Tipus d'equivalència: parcial

Registre: col·loquial o informal

Significat:

‘nicht reden, sich zu etwas nicht äußern können’

‘no parlar, ésser molt callat / no dir res, romandre callat’

Comentaris:

Les expressions no comparteixen la mateixa estructura en els dos idiomes i, a banda, en català no s'assenyala que pugui fer referència a ‘no poder dir alguna cosa’, com es veu al significat alemany.

Exemples

*Und nun sitzt er eher hier als ich, obwohl ich vor'ner Stunde schon hier war und brabbelt auch noch am laufenden Band, während ich mal wieder **den Mund nicht aufkriege**.*

*En tota l'estona que va estar amb nosaltres, **no va badar boca**; no li hem sentit la veu*

9. *den Mund [zu] voll nehmen*

anar de guais

Tipus d'equivalència: funcional

Registre: informal o estàndard

Significat:

‘großsprecherisch sein’

‘dir o fer fanfarronades, ésser superb’

Comentaris:

L'estructura de les expressions difereix en les dues llengües i en català no es tracta d'un somatisme. El fet que la paraula “guai” aparegui a l'expressió catalana mostra que aquesta és més actual i que les connotacions que se li poden donar en algunes

ocasions no seran les mateixes que a l'expressió en alemany. A més a més, la imatge a la qual fan referència tampoc és la mateixa.

Exemples

*München hat **den Mund voll genommen** und nennt seine peripheren Wohnzentren "Parkstädte".*

*Des que és llicenciat sempre **va de guais**. Es pensa que és qui sap què.*

Somatismes amb la paraula *Lippe*

10. *an jemandes Lippen hängen*

estar suspès (o pendent) dels llavis (d'algú)

Tipus d'equivalència: total.

Registre: estàndard.

Significat:

‘einer bzw. einem Sprechenden konzentriert, gespannt zuhören [und sie bzw. ihn dabei anblicken]’

‘escoltar algú àvidament/escoltar-lo amb molt d'interès’

Exemples:

*Ist ja lächerlich, denkt er, daß ich vorhin auch nur für eine achtel Sekunde aus dem Konzept kommen konnte, nun aber sollen sie mich kennen lernen, jetzt werde ich reden, daß ihre Augen voller Bewunderung **an meinen Lippen hängen werden**.*

*No el molestis, ara **està suspès dels seus llavis**, deixa que l'escolti.*

11. *etwas auf den Lippen haben*

tenir (alguna cosa) a flor de llavis

Tipus d'equivalència: total

Registre: estàndard

Significat:

‘etwas gerade äußern, von sich geben [wollen]: ein Wort auf den Lippen haben’

‘(tenir alguna cosa) a punt de sortir de la boca’

Exemples

*In diesem Augenblick riß jemand die Türe auf Kraus, er war es, stürzte atemlos, ganz blaß im Gesicht, und unfähig, die Meldung, die er offenbar **auf den Lippen hatte**, vorzutragen, ins Zimmer herein.*

*Sempre té una cançó **a flor de llavis**.*

Somatismes amb la paraula *Nase*

12. *jemandem passt/gefällt jemandes Nase nicht*

no poder oldre (a algú)

Tipus d’equivalència: funcional

Registre: informal o col·loquial

Significat:

‘jemand kann jemanden nicht leiden’

‘sentir-hi una gran aversió’

Comentaris:

Ambdues expressions es basen en una idea semblant, fan referència a ‘nas/olfacte’; ara bé, l’expressió traduïda no es tracta d’un somatisme. A més a més, l’exemple traduït és una locució verbal que pertany a la varietat valenciana.

Exemples

*Bei diesem strikten Führungsstil kannst du entlassen werden, wenn dem Chef deine **Nase nicht passt***

*No **pot oldre** aquell professor, mai va a les seues classes.*

13. *von jemandem, etwas die Nase [gestrichen] voll haben*

estar (d’algú o d’alguna cosa) fins a les celles

Tipus d'equivalència: parcial

Registre: col·loquial

Significat:

‘jemandes, einer Sache [gänzlich] überdrüssig sein’ (*Duden*)

‘1. etw. leid sein/es leid sein, etw. zu tun. / 2.genug haben (von etw.)’ (*Schemann*)

‘estar molt cansat d’alguna persona o cosa, tenir-ne gran enuig’

Comentaris:

La imatge que evoquen aquestes unitats fraseològiques no és la mateixa, ni tampoc ho és la seva estructura lèxica.

Exemples

Ich hab langsam die Nase voll davon, dass mein Rechner ständig ohne Aktion meinerseits Daten ins Netz schickt.

Estic fins a les celles d’haver-me de quedar a fer hores extres a la feina.

14. *seine Nase in etwas/in alles [hinein]stecken*

ficar el nas allà on no el demanen

Tipus d'equivalència: parcial

Registre: informal o col·loquial

Significat:

‘sich neugierig um etwas/um alles kümmern, [was einen nichts angeht]’

‘immiscir-se / algú, ficar-se en qüestions alienes, o que no li atenyen’

Exemples:

Musst du deine Nase denn überall hineinstecken? Ich habe doch auch ein Recht auf Privatsphäre!

Sap tot el que passa al poble perquè fica el nas allà on no el demanen

Somatismes amb la paraula *Gesicht*

15. *sein wahres Gesicht zeigen*

treure's la careta

Tipus d'equivalència: funcional

Registre: col·loquial o informal

Significat:

‘seine eigentliche Gesinnung, seinen wirklichen Charakter offen durch etwas zutage treten lassen, sich nicht mehr verstellen’

‘cessar de fingir / (algú) descobrir els seus veritables sentiments, les seves intencions, etc.’

Comentaris:

En el cas de l'expressió traduïda no es tracta d'un somatisme. *Careta* fa referència a un artefacte que s'utilitza per tapar la cara, per tant, es podria dir que està relacionat, però no és igual.

Exemples:

*Wenn dann der Weg **sein wahres Gesicht zeigt**, bleibt er geduldig aus Opposition.*

*Amb aquella resposta tan categòrica **es va llevar la careta**; per fi va revelar les seves intencions*

16. *jemandem wie aus dem Gesicht geschnitten sein*

ésser la (viva) imatge (d'algú)

Tipus d'equivalència: funcional

Registre: estàndard o informal

Significat:

‘jemandem sehr ähnlich sehen’

‘assemblar-se molt a algú’

Comentaris:

L'exemple en català no és un somatisme, ara bé, ambdues expressions poden funcionar com a equivalents en moltes ocasions.

Exemples:

*Das Kerlchen ist Ihnen wirklich ... wirklich **wie aus dem Gesicht geschnitten**, Herr John.*

*Aquest nen és **la viva imatge** del seu avi.*

17. *jemandem ins Gesicht lachen*

a la cara

Tipus d'equivalència: parcial

Registre: informal o estàndard

Significat:

‘jemanden mit herausforderndem, höhnischem Lachen ansehen’

‘directament / sense subterfugis’

Comentaris:

L'expressió catalana es presenta sense verb, per tant, depenent del verb que fem servir podran utilitzar-se com a equivalents o no, com es comprovarà als exemples escollits.

Exemples:

Und daß er ihr einmal geradezu ins Gesicht lachte - mein Gott, ein bißchen plumpe Kindlichkeit, ja geradezu Verlegenheit war das gewesen!

Es fotien d'ell a la cara / No està d'acord amb els altres i els ho va dir a la cara, sense dissimular-ho

Somatismes amb la paraula *Ohr*

18. *ganz Ohr sein*

ésser tot orelles

Tipus d'equivalència: total.

Registre: informal o col·loquial.

Significat:

‘sehr aufmerksam, gespannt zuhören’

‘escoltar amb interès. Atendre’

Exemples:

Sprich nur weiter, ich bin ganz Ohr!

Quan va sentir que parlaven d'ell va ésser tot orelles per no deixar escapar cap paraula.

19. *jemandem klingen die Ohren*

xiular-li les orelles (a algú)

Tipus d'equivalència: parcial

Registre: col·loquial o informal

Significat:

‘jemand spürt, dass andere an ihn denken oder über ihn sprechen; der leise, hohe Ton, den man gelegentlich in den Ohren hat, wird im Volksglauben damit in Verbindung gebracht, dass ein anderer über einen redet’

‘tenir indicis vagues / (algú) sospitar que els altres diuen mal d'ell en absència seva / arribar-li la notícia del que diuen d'ell en absència seva’

Comentaris:

Com es pot comprovar als significats, les connotacions que acompanyen aquestes dues expressions difereixen en les dues llengües. En català, sovint, es diu amb la idea que algú sospita que parlen ‘malament’ d'ell, cosa que en alemany no es dona en tants casos.

Exemples:

*Ihnen müßten **die Ohren geklungen haben**, so giftig ist die Bartels auf Sie.*

*Quan apareix algú de qui es parlava, se li diu: «que et **xiulaven les orelles?**».*

20. *Ohren wie ein Luchs haben*

tenir l'oïda fina

Tipus d'equivalència: funcional

Registre: informal o col·loquial

Significat:

‘sehr scharf hören’

‘sentir-hi bé’

Comentaris:

La idea que evoques aquestes expressions no és la mateixa en alemany que en català, ni presenten la mateixa estructura lèxica.

Exemples

*Oben müssen wir etwas leise sein, meine Wirtin **hat Ohren wie ein Luchs!***

***Té l'oïda fina**, tan lluny com estem i segur que ens ha sentit*

Annex II

A continuació, es presentarà una tabla on es veuen clarament els somatismes escollits en alemany, els possibles equivalents en català i el grau d'equivalència que comparteixen.

UF alemany	UF català/valencià	Tipus d'equivalència
1. den Kopf hoch tragen	amb el cap alt	parcial
2. von Kopf bis Fuß	de cap a peus	total
3. jemandem in den Kopf steigen	pujar-li al cap (a algú)	total
4. so weit das Auge reicht	tenir la vista llarga	parcial
5. jemandes Augen brechen	aclucar els ulls	parcial
6. jemandem gehen die Augen auf	obrir els ulls	parcial
7. jemandes Mund steht nicht still	parlar pels descosits	funcional
8. den Mund nicht aufbekommen/aufkriegen	no badar boca	parcial
9. den Mund [zu] voll nehmen	anar de guais	funcional
10. an jemandes Lippen hängen	estar suspès (o pendent) dels llavis (d'algú)	total
11. etwas auf den Lippen haben	tenir (alguna cosa) a flor de llavis	total
12. jemandem passt/gefällt jemandes Nase nicht	no poder oldre (a algú)	funcional
13. von jemandem, etwas die Nase [gestrichen] voll haben	estar (d'algú o d'alguna cosa) fins a les celles	parcial
14. seine Nase in etwas/in alles [hinein]stecken	ficar el nas allà on no el demanen	parcial
15. sein wahres Gesicht zeigen	treure's la careta	funcional
16. jemandem wie aus dem Gesicht geschnitten sein	ésser la (viva) imatge (d'algú)	funcional
17. jemandem ins Gesicht lachen	a la cara	parcial
18. ganz Ohr sein	ésser tot orelles	total

19. jemandem klingen die Ohren	xiular-li les orelles (a algú)	parcial
20. Ohren wie ein Luchs haben	tenir l'oïda fina	funcional